

TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTAOHJE VUOSILLE 2027-2029

Taloussuunnittelun periaatteet

Tasapainoperiaate: Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Suunnittelun toiminnan ja hankkeiden on oltava realistisia suhteessa käytettäviin varoihin. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talouden tasapainoperiaate sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Tämä edellyttää kuntakonsernin riskienhallinnan toimivuutta.

Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina. Menettely on perusteltu silloin, kun tehtävä rahoitetaan pääsääntöisesti verorahoituksella. Myös silloin, kun tehtävän menot eivät riipu siihen kohdistuvista tuloista, on bruttoperiaate ensisijainen, vaikka tulojen määrä olisi merkittävä.

Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään nettomääräisesti tulojen ja menojen erotuksena. Tämä on tarkoituksenmukaista tehtävissä, jotka rahoitetaan pääosin palvelujen myynti- ja maksutuotoilla.

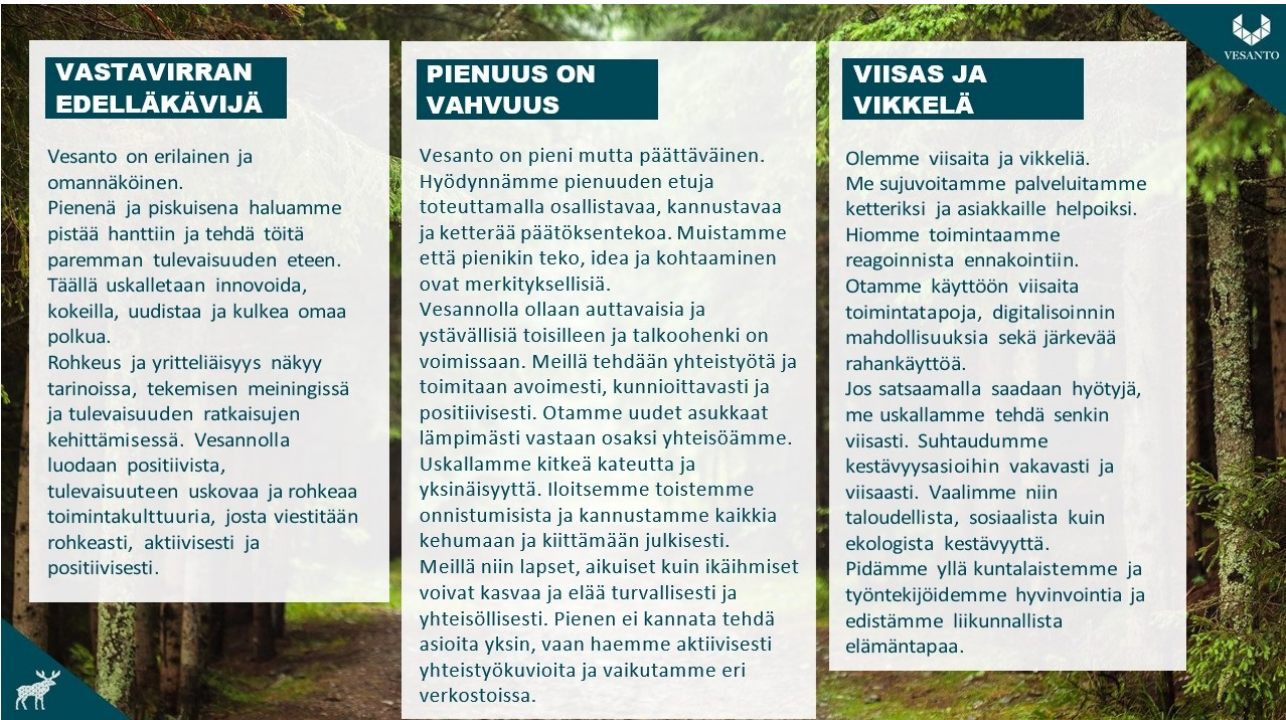
Suorite- ja realisointiperiaate: Menojen suoriteperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana aiheutuvat tulot ja sellaiset menot, joiden suorittamiseen kunta on varainhoitovuoden aikana sitoutunut. Tulojen realisointiperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana lopullisesti kunnalle kuuluvat tulot.

Täydellisyysperiaate: Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Täydellisyysperiaatteen mukaan myös kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit otetaan talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisikään rahan käyttöä.

Kuntastrategia ja painopisteet 2026-2029

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan (Kuntal 65.2 §).

Vesannon kunnan strategia 2026-2029:

VASTAVIRRRAN EDELLÄKÄVIJÄ

Vesanto on erilainen ja omannäköinen. Pienenä ja piskuisena haluamme pistää hanttiin ja tehdä töitä paremman tulevaisuuden eteen. Täällä uskalletaan innovoida, kokeilla, uudistaa ja kulkea omaa polkua. Rohkeus ja yritteliäisyys näkyy tarinoissa, tekemisen meiningsä ja tulevaisuuden ratkaisujen kehittämisessä. Vesannolla luodaan positiivista, tulevaisuuteen uskovaa ja rohkeaa toimintakulttuuria, josta viestitään rohkeasti, aktiivisesti ja positiivisesti.

PIENUUS ON VAHVUUS

Vesanto on pieni mutta päättäväinen. Hyödynnämme pienuuden etuja toteuttamalla osallistavaa, kannustavaa ja ketterää päätöksentekoa. Muistamme että pienikin teko, idea ja kohtaaminen ovat merkityksellisiä. Vesannolla ollaan auttavaisia ja ystävällisiä toisilleen ja talkoohenki on voimissaan. Meillä tehdään yhteistyötä ja toimitaan avoimesti, kunnioittavasti ja positiivisesti. Otamme uudet asukkaat lämpimästi vastaan osaksi yhteisöämme. Uskallamme kitkeä kateutta ja yksinäisyyttä. Iloitsemme toistemme onnistumisista ja kannustamme kaikkia kehumaan ja kiittämään julkisesti. Meillä niin lapset, aikuiset kuin ikäihmiset voivat kasvaa ja elää turvallisesti ja yhteisöllisesti. Pienen ei kannata tehdä asioita yksin, vaan haemme aktiivisesti yhteistyökuvioita ja vaikutamme eri verkostoissa.

VIISAS JA VIKKELÄ

Olemme viisaita ja vikkeliä. Me sujuvoitamme palveluitamme ketteriksi ja asiakkaille helppoiksi. Hiomme toimintaamme reagoinnista ennakkointiin. Otamme käyttöön viisaita toimintatapoja, digitalisoinnin mahdollisuuksia sekä järkevää rahankäyttöä. Jos satsaamalla saadaan hyötyjä, me uskallamme tehdä senkin viisasti. Suhtaudumme kestävyysasioihin vakavasti ja viisaasti. Vaalimme niin taloudellista, sosiaalista kuin ekologista kestävyyttä. Pidämme yllä kuntalaistemme ja työntekijöidemme hyvinvointia ja edistämme liikunnallista elämäntapaa.

STRATEGIAPROJEKTIT 2026-2029

1	VETOVOIMAINEN VESANTO	Strategiaprojektin tarkoituksena on vahvistaa Vesannon vetovoimaa lapsiperheiden ja yrittäjien näkökulmasta tarjoamalla konkreettisia, rohkeita ja arkea aidosti helpottavia ratkaisuja.
2	ONNELLISTEN IHMISTEN KYLÄ	Strategiaprojektin tarkoituksena on vahvistaa kunnan ja järjestöjen hyvinvointia- ja terveyttä edistävää työtä tuplaamalla panostus ennaltaehkäisevään toimintaan.
3	KOHTAAMO	Strategiaprojektissa keskitytään luottamuksen vahvistamiseen ja ymmärryksen lisäämiseen eri näkökulmien välillä lisäämällä arvopohjaista puhetta ja kunnioittavaa kohtaamista.
4	TULEVAISUUDEN VESANTO	Strategiaprojektissa keskitytään suunnittelemaan vuoteen 2031 henkilöstön ja päätöksenteko-organisaation rakennetta.

Talousarvio- ja taloussuunnitelma käsittää vuodet 2027 - 2029. Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on hyväksyttävä kunnalle seuraavan vuoden talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on laissa erikseen mainittu talousarvio, jonka sitovuus on oikeudellisesti vahvempi kuin taloussuunnitelman.

Vain todelliset määrärahat ja tuloarviot varataan talousarvioon. Talousarvion 2027 valmistelussa huomioidaan tilinpäätös 2025, talousarvio 2026 sekä puolivuotisraportti 2026. Verotuloennusteet ja valtionosuudet merkitään talousarvioon ja suunnitelmavuosiin sellaisina kuin ennusteet talousarvion laatimisen hetkellä ovat. Huomioitavaa on se, että ennusteet tarkentuvat vielä loppusyksystä 2026.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. (Kuntal 110 §.)

Taloussuunnitelmavuosien 2027 - 2029 määrärahat esitetään talousarviossa tuloslaskelma-, rahoituslaskelma- ja investointiosissa huomioiden merkittävät toiminnalliset muutokset perusteluineen sekä kustannustason muutokset. Taloussuunnitelma on kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja.

Vesannon kunnan talouden kuva

Vesannon kunta on tehnyt ylijäämäisiä tilinpäätöksiä vuodesta 2020 lähtien. Ylijäämää on kaikkiaan kertynyt 3 920 226,74 euroa. Kassa on ollut hyvin vahva ja kunta on sijoittanut kassavaroja 2 M€ vuoden 2026 alussa. Lisäksi kassasta menee lyhytaikaisiin sijoituksiin joka kuukausi sijoitussuunnitelman mukainen summa.

Viimeisinä vuosina kunnan talouteen vaikuttavia suuria muutoksia on ollut paljon. Hyvinvointialueet ja työllisyysalueet syntyivät. Työttömyyteen liittyvät lakimuutokset nostavat kuntien menoja tuntuvasti. Valtionosuusuudistus on tulossa vuonna 2027 ja valtiovarainministeriö on julkaissut ensimmäiset ennusteet 2027 valtionosuudesta. Vesannon kunnan valtionosuus on laskelman mukaan 3 008 392 euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on VM:n ennusteessa laskettu vuoden 2026 pohjalta ja sisältyy kokonaisuuteen. Laskelman mukaan Vesannon valtionosuus laskee vuodesta 2026 327 249 euroa.

Hankintalaki hyväksyttiin 6/2026 ja siirtymäkausi päättyy 6/2027. Tämä vaikuttaa ennen kaikkea kunnan palkka- ja taloushallintoon ja ICT-ostopalveluihin. Tähän muutokseen on jo kunnan hallinnossa varauduttu. Kustannuksia on vielä mahdotonta arvioida. Viimeisimmän tiedon mukaan kuitenkin EU:n uusi asetus voisi kumota koko hankintalakiuudistuksen. EU-asetus julkisista hankinnoista etenee komissioon syyskuussa 2026.

Vuonna 2027 kunnassa on uusi tekninen toimi, joka sijoittuu elinvoimalautakunnan alle. Palkkakustannukset huomioidaan talousarviossa ja suunnitelmavuosissa. Samalla palveluyhtiö Viisarit Oy:n palvelusopimuksen kustannukset lakkaavat olemasta.

Arvioitu tulo- ja menokehitys 2027

Kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi on vuonna 2027 3,5 %. (Lähde: Julkaisut.valtioneuvosto.fi). Peruspalveluiden hintaindeksiin kuuluu olennaisena osana sisään laskettuna myös palkkojen nousu ja inflaatio (Tilastokeskus).

Vesannon kunnan menot olisivat tällä hintaindeksillä korjattuna vuonna 2027 8 155 489 euroa. Verrokkina on käytetty vuoden 2025 tilinpäätöstä.

Kunnan tulot olivat vuoden 2025 tilinpäätöksessä 10 245 792 euroa (sisältäen verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuotot). Verotulojen on 18.6.2026 ennusteen mukaan oletettu kasvavan 244 000 euroa vuonna 2027 verrattuna tilinpäätökseen 2025. Valtionosuudet pienenisivät 327 249 euroa, mikäli OKM:n valtionosuus pysyy ennallaan. Kaikkiaan kunnan vuoden 2027 tulot olisivat tällä kaavalla laskettuna 9 918 543 euroa. Kunnan tulos olisi näillä laskelmilla ylijäämäinen. Tuloennusteeseen ei ole laskettu hyvinvointialueelta saatavien vuokratulojen heikkenemistä. Huomioitavaa on myös se, että laskelmat ovat vielä luonnoksia ja lukuja ei ole vielä syötetty ohjelmaan. Todellinen talousarvio laaditaan tilinpäätöksen, puolivuotisraportin ja tiedossa olevien muutosten avulla.

Talousarvion laadintaan lähdetään koko kunnan osalta peruspalveluiden indeksikorotuksen jälkeen 2 % kasvavilla menoilla 2025 tilinpäätöksen toteutumaan verrattuna. Kahden prosentin menot kohdistetaan kunnan strategiaprojektien toteuttamiseen. Strategiaprojekteihin käytettävä summa olisi kunnan kokonaismenoista noin 163 000.

Investointien kohdalla on mietittävä, onko investointi palvelutuotannolle välttämätön, parantaako se toiminnan tehokkuutta tai tuottavuutta, tai onko kyseessä kunnan elinvoimaa selvästi tukeva ja strategian mukainen investointi. Keltamo-rakennuksen korjaus vuonna 2026 on kunnalle iso investointi. Tulevina vuosina investoinnit keskittyvät jälleen pääsääntöisesti korjausinvestointeihin.

Vesannon kunnan tuloveroprosentti on 9,50 %. Verotuloja kunta saa Kuntaliiton 6/2026 ennusteen mukaan vuonna 2027 4 350 000 euroa, 2028 4 459 000 ja 2029 4 543 000 euroa. Verotulot kasvaisivat vuodesta 2026 29 000 euroa.

Ohjeet toimialoille talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaa varten

Vuoden 2027 tavoitteet johdetaan kunnan strategiasta ja laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteista. Konsernin osalta tavoitteet määritellään erikseen ja yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa.

Jokaisen palvelualueen tai sen sisällä olevan tulosalueen tulee määritellä kyseisen tavoitteen suhde strategiaan. Tämä huomioidaan talousarvion rakenteessa.

Sitovia tavoitteita asetetaan 2-3 kappaletta ja niiden tulee olla kunnan toiminnan kannalta keskeisiä, realistisia, konkreettisia ja mitattavia. Tavoite on päämäärä, sillä kuvataan tulos, joka saavutetaan toimintaa varten annetuilla määrärahoilla talousarviovuoden aikana. Resurssit ovat keinoja tavoitteeseen pääsemiseksi. Määräraha tai siinä pysyminen tai lakisääteisten velvoitteiden täyttäminen eivät ole kuntalain tarkoittamia tavoitteita. Tavoitteiden sitovuustaso tulee määritellä.

Talousarvion laadinnan aikataulu 2027

25.8.	Johtoryhmäkäsittely
Elo-syyskuu	Toiminnan tavoitteet eli tekstiosan laadinta.
21.9.	Alustava talousarvioseminaari. Tekstiosat ja tavoitteet ovat valmiina. Kunnanhallituksen käytössä on karkea talousarviolaskelma.
23.11.	Kunnanhallituksen talousarvioseminaari
Vko 50	Yhteistyötoimikunta, jossa esitellään talousarvio yhteistyötoimikunnalle
7.12.	Kunnanhallituksen käsittely
14.12.	Kunnanvaltuuston käsittely

Pia Harmokivi
Kunnanjohtaja
Vesannon kunta